

BERGEN
16/11.16
Ms. 1568 Ih //

- F R A M. -
Mandag, 8. mai 1944.

Den politiske og diplomatiske situasjon i Syditalia.

Midt i mars i år skjedde det en diplomatisk begivenhet av første rang i det befrierte Italia, som med en gang skapte den største forbauselse og forvirring i allierte kretser og som også fikk innenriks-politiske følger i Syditalia. Det hele skjedde som lyn fra klar himmel nettopp fordi det var så uventet at utspillet kom fra den kant det gjorde: Moskva utvekslet diplomatiske sendemenn med Badoglioregjeringen. Det betydde at den russiske regjering øket Badoglioregjerings prestige og, i hvert fall inntil videre, anerkjente denne regjering som representant for det italienske folk, som gjennom revolusjonen hadde kvittet seg med fascismen og som etter bruddet med Tyskland var blitt medkrigførende. Dette er på en gang både riktig og selvmotsigende. Badoglio bærer jo på sine skuldre både ansvar for fascismen og æren for revolusjonen. Det virker som om han er en av de få nålevende italienerne i Syditalia som besitter virkelige administrative og politiske evner. Antagelig ligger grunnen til dette i de 25 års fascistregime, som har berøvet den nålevende unge generasjon enhver chance til politisk modenhet. Kanskje nettopp derfor er der en så stor bitterhet innen de demokratiske italienske bevegelser mot Badoglioregjeringen. Nå skulle da i all fall det italienske folk få anledning til å styre seg selv - til å bli politisk utviklete og ansvarsfulle mennesker. Det hevet seg et sterkt krav om at Badoglio og kong Victor Emanuel skulle fjernes, og for et par måneder siden kom dette til uttrykk i en resolusjon forfattet i Bari av representanter for de forskjellige partier i det frie og det tyskbesatte Italia. Churchill uttalte i den anledning at når Rom ble befriet, trodde han det ville by seg anledning til å danne en nasjonal italiensk regjering, men inntil da måtte Badoglio benyttes. Det var særlig mangelen på virkelig kompetente krefter blandt de demokratiske lederne som gjorde seg gjeldende, - og dessuten var Rom det administrative centrum som var nødvendig for en uøvet og ukjent regjering. - Men at der nå var vokset fram en helt ny motstandskraft og en indre trang til selvstendighet i det italienske folk, viser den generalstreik som bredte seg i Norditalia i første halvdel av mars. Dette var en meget stor innsats, og der deltok offisielt 500.000 arbeidere i streiken, men i virkeligheten drog den mange ganger dette antall med seg.

På et avtalt klokkeslett en formiddag i mars ulte fabrikk-sirenene, og arbeiderne strømmet ut på gatene og gikk rolige hjem. Det kom vepnete trussler fra myndighetenes side, hvilket ble svart på samme måte av arbeiderne. Ledelsen for streikebevegelsen fremsatte følgende krav til de nasistiske og fascistiske myndigheter: 1) Tyskland skal avstå fra ytterligere deportasjon av arbeidere, 2) Fascistregjeringen skal avstå fra tvangsmessig utskrivning av rekrutter til arbeidsmobilisering, 3) Ernærings-situasjonen må øyeblikkelig bedres for arbeiderne, 4) Alle arresterte arbeidere frigis - og de til Polen deporterte sendes hjem. - I hvor høy grad de oppnådde noe av dette er uvisst, men arbeiderne oppnådde noe meget stort, nemlig en følelse av sterkt samhold seg imellom i den felles kamp mot tyrraniet. Dette ga seg også uttrykk blandt arbeiderne i Syditalia, idet det ble forberedt en dags arbeidsstans i ikke krigsviktige bedrifter som en sympatidemonstrasjon for arbeiderne i nord. Generalstreiken ble avsluttet etter ordre fra streikeledelsen, og de italienske arbeidere hadde for første gang på 25 år fått erkjenne at det er mulig å trosse diktaturets makt om man bare satte noe inn på det og stod sammen.

Under denne smertefulle og vanskelige gjenfødelse av det våknende italienske demokrati hersker der nok ikke så liten utålmodighet og også bitterhet hos en del av det italienske folk mot vestmaktene fordi disse fortsatte å benytte Badoglio. Noen hadde sittet årevis i konsentrasjonsleire for sine demokratiske prinsippers skyld - andre hadde maktet å holde de demokratiske rettigheter og plikter levende under overflaten av alle disse års trykkende og kvelende fascistregime. Det var mennesker som hadde lidet for sin og vår alles felles sak. Men nettopp fordi deres stemme ikke var blitt hørt i Italia, og fordi deres innsikt i diplomatiske og statsapparatet var mangelfull, så fikk de ikke sjansen ved siden av tidligere fascistiske diplomater og militærekspertene, som selv bærer meget av skylden for deres undertrykkelse.

Dersom et land følger en utpreget usentimental realpolitikk, så vil det i denne skjebnesvangre krigstid i første rekke søke å finne fram til størst mulig slagkraft og konsentrasjon, også innen politikken og diplomatiet, selv om det skjer på bekostning av den ideologiske rettlinjethet. Russland følger en slik linje. I sine studier av italienske forhold har formodentlig den russiske representant Vishinsky innsett hvilken styrke som lå i Badoglioregjeringens sikre grep på statsapparatet og diplomatiet. I slutten av mars var lederen for kommunistbevegelsen i Italia på besøk i Moskva, og etter hans tilbakekomst hendte så det bemerkelsesverdige at de mest antifascistiske grupper oppfordret alle demokratiske partier til å legge ned stridighetene med Badoglioregjeringen og gå inn for samarbeid. Det kan være grunn til å prøve å få tak i de årsaker som har drevet Russland til å innta denne diplomatisk vennlige holdning overfor Badoglioregjeringen. I italienske kretser mener man at det står i forbindelse med det russiske krav om italiensk flåte-tonnasje, og med utviklingen på Balkan. På den annen side har Badoglio under sine anstrengelser sikkert hatt de 100.000 italienske krigsfanger i Russland for øyet. Den nye utenrikspolitiske situasjon i Syditalia har også hatt en annen viktig konsekvens, nemlig at det er blitt åpnet diplomatiske forbindelser mellom Badoglioregjeringen og marskalk Tito. En representant for Tito er ankommet til Bari og fått kontakt med den italienske regjering, og Badoglios minister hos Tito er utnevnt. Hvis det blir dannet en ny jugoslavisk regjering under kong Peters Londonopphold, vil den sannsynligvis ta sete i Syditalia og slik oppnå nær kontakt med Jugoslavia.

Meget av æren for denne Badoglioregjeringens prestigevinning tilskrives sjefen for det italienske diplomati: Renato Prunas. Prunas er yrkesdiplomater og var ved krigsutbruddet 1940 italiensk chargé d'affaires i Paris. Da revolusjonen i Italia fant sted var Prunas italiensk minister i Lissabon og spilte en stor rolle under de preliminære forhandlinger med de allierte. Etter tyskernes okkupasjon av Rom besluttet Badoglio seg til å gjøre Prunas til sjef for utenriksdepartementet. Prunas er vel anskrevet i franske kretser og man anser at det innen kort tid kommer til å opprettes normale forbindelser mellom Algier og Badoglioregjeringen. - Det ser ut som om sneballen har begynt å rulle og har vanskelig for å stoppe. Kan vestmaktene fortsette sine forbindelser med Syditalia bare gjennom det allierte konsultative råd og kontrollkommissjon eller må de følge med i de diplomatiske håndrekninger til Badoglio-Italia? Situasjonen er kinkig. Før det første fordi de italienske antifascisters forskjellige grupper allerede er uenige - i hvor høy grad vites ikke - så vestmaktene kanskje ikke kan regne med noen innenrikspolitisk forsoning i Italia hva de enn foretar seg. Før det annet vil de nødig følge Russlands handlingssett her, selvom de derved kunne oppnå en øyeblikkelig utenrikspolitisk klarhet og enighet. Russland handlet nemlig på egen hånd uten først å forhandle med vestmaktene i dette spørsmål, - en fremgangsmåte som er blitt kritisert i London og Washington. Russland på sin side fremhever at de skred til handling etter Churchills

uttalelser i Underhuset til marskalk Badoglios favør.

Hvorledes den politiske og diplomatiske situasjon nå enn utvikler seg i Italia, så er de fascistiske tendenser i folket for lengst utslukket, og problemet er av praktisk natur: Hvorledes og når skal den effektive administrative kontroll overføres fra en gruppe generaler til en samling menn som kan ansees for å være representative for det som en korrespondent i Times kaller "den demokratiske understrøm som bærer det italienske folk". Denne strøm erkjennes fullt ut i England som en betydningsfull faktor. I sammenlikning med den, sier samme korrespondent, "er de nåværende stridigheter mellom de demokratiske partier i Sydditalia bare krusninger på overflaten."

---oOo---

SYNTEETISK GUMMI. Amerikas og verdens største gummifabrikk er nå kommet i drift. Fabrikken ligger i Institute i West Virginia og har en kapasitet på 90000 tonn gummi om året. Det er nesten en sjettedel av Amerikas behov i normale tider og er like meget som 100000 malajiske innfødte klarer å få ut av 18 millioner gummitrær. Andre fabrikk blir satt igang etterhvert i Louisville, Los Angeles etc. I januar 1944 var den samlede kapasiteten oppe i 750000 tonn om året, 25 % mer enn Amerika før krigen kjøpte fra plantasjene i Det fjerne Østen. Den nye gummiindustrien er et enormt industrielt projekt. USA ville på mindre enn to år skape en fullstendig ny industri, som skulle fremstille nok gummi til de enorme krigsbehovene. Det var omtrent som om de amerikanske industrimennene hadde besluttet seg til å bygge opp automobilindustrien på to år istedenfor 40. Men selv om projektet så svimlende ut, var det ikke noe valg. Hver "flygende festning" trenger mer enn 1/2 tonn gummi, hver stridsvogn nesten ett tonn og et slagskip 75 tonn. Amerika måtte ha gummi - eller tape krigen. Nå er det helt på det rene at Amerika selv kan dekke sitt gummibehov. Oppgaven er blitt løst fordi den amerikanske ingeniørvitenskap har satt alle kluter til for å løse den og fordi de statlige og industrielle instanser har arbeidet utmerket sammen. - Men er denne hjemmegjorte gummien like god som naturgummien? Ja, den skal være det, på mange måter til og med bedre. Gummitreet gir bare en slags gummi, men det er mange forskjellige slags syntetisk gummi, som bl.a. er bedre enn naturgummien til flygemaskinhjul etc. De 30000 forskjellige artikler som nå lages av gummi, krever alle mulige ulike egenskaper og den syntetiske gummien blir gitt de egenskaper som trengs. Neopren, tiokol, og chemigum som noen av markedsproduktene kalles er slett ikke like. Fabrikken i Institute lager buna-s. Etter den metoden som anvendes nå fremstilles butadien (som er et av hovedstoffene i buna-s) av alkohol, som fåes ved å brenne mais. Det går bare litt over 40 kg. mais for å lage gummi til et bildekk, og de 700000 tonn som Institute-fabrikken sluker om året utgjør bare en prosent av den normale amerikanske maishøsten. Men kemikerne er ikke så nøye med hva de fremstiller kunstgummi av - poteter, sukker, tre eller petroleum; alt kan forvandles til bildekk eller golfballer. - I Institute ble det besluttet at buna-s skulle lages av alkohol for å få produsert mest mulig gummi. Da staten tok hånd om den syntetiske gummien, planla man først et anlegg som skulle skaffe 10000 tonn butadien om året. Siden er siffrerne blitt fordoblet flere ganger. Anleggene ble ferdige på 11 måneder trass i mange vansker. Hundre konstruktører var i arbeid. Når det ikke var mulig å skaffe de nødvendige materialer, fant de på surrogater. Var det et apparat som ikke var å få, bestilte de delene og satte det sammen selv. De unge kemikerne arbeidet gjennomsnittelig 70 timer i uken i et helt år. Og den første vinteren frøs veskene i de nye ledningene. Materien satte seg imot på alle måter, men den ukuelige menneskelige energien ga seg ikke. Anleggene ble ferdige. Man får et inntrykk av størrelsen når man hører at vanntilførselen til fabrikken ville være nok til en millionby.

GANDHI. Den 75 år gamle Gandhi ble fredag løslatt grunnet helbredshensyn. Løslatelsen er skjedd uten noen forbehold, og han har heller ikke meldeplikt.

I DANMARK har det i den senere tid vært utført flere sabotasjehandlinger. Noen av sabotasjehandlingene skriver seg opplagt fra nasistene selv som derved søker å fremtvinge en krise.

I FRANKRIKE hører sabotasjehandlinger til dagens orden. En regner med at det er utført mellom 1.000 og 1.500 sabotasjehandlinger. For en tid siden gikk en fransk frigruppe til angrep på en tysk garnison. 200 tyskere ble drept på bekostning av 38 franskmenn.

EN AVDELING av de jugoslaviske friskarere gjorde i uken et vellykket inn-
grep i Zagreb, idet de trengte seg inn i tyskerne's kvarter her, og forsvant med flere viktige papirer. - Tyskerne har nå 25.000 mann i aktiv tjeneste i Jugoslavia. De er i stadig kamp mot Titos folk, som overalt og til alle tider er i virksomhet.

BOMBEANGREPENE: Forspillet til invasjonen er i full gang. Tyske kommunikasjoner og industrianlegg blir stadig utsatt for de alliertes bomberegner. Det er blitt sagt at de tyske jagerfly skulde danne en "Stålparaply" til vern for de tyske byer, - men det er mange hull i paraplyen! I april måned hadde de allierte rekordbombing mot tyske mål. Det ble kastet ned 80.000 tonn bomber. Herav kastet brittene alene 37.000 tonn. Også i Middelhavsområdet har det allierte flyvåpen hatt en travel måned. De gjorde i alt 21.000 utfall her og tapsprosenten var svært lav, bare 0,29 %. - Over 1.500 allierte flygende festninger bombet søndag formiddag Berlin og andre mål i Tyskland. Nærmere enkeltheter fra dette angrepet foreligger ennå ikke. Ludwigshafen i Vest-Tyskland ble utsatt for et konsentrert angrep lørdag. Det har dessuten vært stor flyaktivitet over Belgia og Frankrike i det siste. Således ble bl.a. Mants utenfor Paris bombet i går. - Allierte fly med baser i Italia har gjort en rekke utfall mot Balkan. Bukaresti ble angrepet lørdag, der det ble kastet bomber mot viktige industrielle anlegg, og byen var igjen søndag mål for de allierte bombemaskiner. Amerikanske flygende festninger rettet i dagslys lørdag vellykkete angrep mot 5 rumenske jernbaneknutepunkter og en flyfabrikk. Som følge av den stadige bombing av det rumenske jernbanenett, er ländets jernbaner i fullstendig forvirring. - Ifølge Budapest radio, har de allierte igjen lagt ut miner i Donau, og flere skip er senket. - Et tysk handelsskip ble lørdag torpedert utenfor norske kysten.

RUSSLAND. Frontene på Østvallen er preget av "stille før stormen". Det har ikke vært noen meldinger av betydning i uken. En må derfor gå ut fra at den røde hær fremdeles forbereder seg til en ny storoffensiv, og det er derfor med spenning vi imøteser de nærmeste ukers begivenheter på det østeuropeiske krigsteater. - I Stanislav-området har det vært noen lokale angrep. - Det russiske flyvåpen fortsetter bombingen av Sevastopol, og den russiske Svartehavsflåte angriper stadig tyske fartøyer som prøver å evakuere fra byen. Således ble lørdag 8 skip senket.

FRIZ CLAUSEN. Den tyskkontrollerte danske kringkasting meldte i går at det danske nasipartis leder, Fritz Clausen, har trukket seg tilbake.

SVERIGE. Amerikanske representanter er reist til Sverige for å diskutere med de svenske myndigheter om den svenske handel med Tyskland.

TANNER IGJEN om parolen: **BOYKOTT ARBEIDSTJENESTEN!**